



INTEGRALE AANPAK VOOR VOEDING,
 HUISVESTING, MANAGEMENT EN GENETICA GEWENST

Waarom vallen mijn zeugen uit?

De gezondheid van zeugen is van cruciaal belang voor een rendabele en duurzame varkenshouderij. Toch worden varkenshouders steeds vaker geconfronteerd met uitval onder zeugen, soms acuut, soms sluimerend, maar altijd met economische en dierwelzijnsgevolgen. Een breed scala aan aandoeningen kan hieraan ten grondslag liggen, zoals maagzweren, maagdarmdraaiingen, milttorsies en leverlobtorsies. Maar wat ligt ten grondslag aan deze aandoeningen? Waarom lijken sommige bedrijven er meer mee te maken te krijgen dan anderen? En wat kan er op managementniveau worden gedaan om deze problematiek te verminderen? In dit artikel duiken we dieper in de materie.

Tekst: Max Nuijens, dierenarts varkens adVee Dierenartsen • Beeld: beeldarchief Prosu bv

Maagzweren en maagbloedingen: een sluimerend gevaar

Een veelvoorkomend probleem bij zeugen is de vorming van maagzweren, vaak in het pars oesophagea, het niet-klierige deel van de maag. Deze zweren kunnen variëren van kleine laesies tot ernstige ulceraties (wonden of zweren) met fatale bloedingen als gevolg. Zeugen met maagzweren tonen vaak subtiele symptomen: een lagere voeropname, vermagering en in sommige gevallen braken. In acute gevallen kan een maagbloeding leiden tot plotselinge sterfte.

De ontwikkeling van maagzweren wordt beïnvloed door meerdere factoren. Voeding speelt een belangrijke rol: de deeltjesgrootte en de maalfijnheid van het voer en de mate van vezelvoorziening beïnvloeden de zuurbuffering en de doorstroming van de maaginhoud. Fijn gemalen voer kan bijdragen aan een lagere pH in de maag, wat de kans op beschadiging van de maagwand vergroot. Daarnaast kunnen stressfactoren zoals hoge bezettingsdichtheden, voerschommelingen en rangordegevechten een rol spelen. Hormonale veranderingen rondom de reproductiecyclus kunnen eveneens een effect hebben op de maagfunctie en zuurregulatie.

Maagdarmdraaiingen en milttorsies: acute noodsituaties

Maagdarmdraaiingen en milttorsies zijn acute aandoeningen die vaak leiden tot plotselinge sterfte. Zeugen met een maagdarmdraaiing vertonen meestal signalen van acute buikpijn, zoals onrustig gedrag, schoppen naar de buik en snel verslechterende conditie. Deze aandoeningen ontstaan vaak door een combinatie van gasvorming in de maag en darmen, bewegingspatronen en anatomische predisposities (aangeboren verhoogde ziektegevoeligheid). Extreme gasvorming in het maagdarmkanaal kan optreden bij te veel gisten en/ of schimmels in de rantsoenen, tevens kan een overgroei met Clostridium-bacteriën in het maagdarmkanaal zorgen voor extreme gasproductie. Clostridium Novyi is een clostridiumsoort die in verband wordt gebracht met het ‘rotte zeugen’-syndroom, waarbij extreme gasproductie gepaard gaat met een zeer snelle autolyse (ontbinding) van het kadaver (= de ‘rotte zeug’). Het voerregime en met name de overgang tussen voersoorten kan hieraan bijdragen. Ook stress en hormonale invloeden spelen een rol, aangezien veranderingen in progesteron- en oestrogeenspiegels effect kunnen hebben op de darmmotiliteit, oftewel de beweeglijkheid van de darmen.

Bij een milttorsie draait de milt om zijn eigen as, wat leidt tot een verstoring van de bloedtoevoer. De oorzaken hiervan zijn nog niet volledig opgehelderd, maar er lijkt een verband te zijn met voergedrag, veel voeren opnemen in korte tijd, voerstructuur en plotselinge bewegingen van het dier. Dit is een aandoening die meestal pas bij sectie wordt vastgesteld, omdat de symptomen vaak a-specifiek zijn en sterfte snel kan optreden.

Leverlobtorsies: een verborgen bedreiging

Leverlobtorsies komen minder vaak voor, maar zijn een belangrijke oorzaak van onverklaarde sterfte bij zeugen. Hierbij draait een leverlob om zijn as, waardoor de bloedtoevoer wordt afgesneden en weefselsterfte optreedt. Dit leidt tot shock en uiteindelijk sterfte. Ook hier zijn de precieze oorzaken nog niet volledig bekend, maar anatomische variaties, voerstructuur en stress lijken een rol te spelen. Doordat leverlobtorsies vaak pas post-mortem, dus na de dood, worden ontdekt, is preventie extra lastig.

De rode draad: interacties tussen voeding, management en fysiologie

Hoewel de bovengenoemde aandoeningen verschillende organen en systemen betreffen, zijn er duidelijke overeenkomsten in de onderliggende risicofactoren. Voeding en voerstructuur spelen een cruciale rol bij veel van deze problemen. Fijn gemalen voer, schommelingen in voeraanbod en plotselinge veranderingen in het rantsoen kunnen bijdragen aan maagzweren, gasvorming en

darmproblemen. Daarnaast zijn stressfactoren, zoals groepswisselingen, hoge bezettingsdichtheden en reproductie-gerelateerde hormonale schommelingen belangrijke factoren die de gezondheid van de zeug beïnvloeden.

Ook de genetische selectie op hoge productiviteit kan onbedoelde gevolgen hebben voor de fysiologische belasting van de zeug. Moderne zeugen zijn geselecteerd op hoge vruchtbaarheid en voerconversie, maar deze verbeteringen kunnen gepaard gaan met een hogere gevoeligheid voor problemen met de stofwisseling en spijsvertering. Een goede balans tussen productiviteit en diergezondheid is dan ook essentieel.

Wat kan een varkenshouder doen?

Het voorkomen van deze aandoeningen vergt een integrale aanpak waarin voeding, huisvesting, management en genetica op elkaar worden afgestemd. Consistente voerregimes, het verminderen van stress en het optimaliseren van groepsmanagement zijn enkele van de belangrijkste aandachtspunten. Daarnaast is het belangrijk om alert te zijn op vroege signalen van gezondheidsproblemen, zoals veranderend eetgedrag, gewichtsverlies of afwijkend gedrag.

Door een kritische blik te werpen op de eigen bedrijfsvoering en samen te werken met adVee Dierenartsen en met voerspecialisten, kunnen varkenshouders het risico op uitval bij zeugen aanzienlijk verkleinen. Uiteindelijk is een gezonde zeug de basis voor een rendabele en duurzame varkenshouderij. •

ADVERTENTIE

1/2 ADVERTENTIE
 190x132